



Behov for en inkluderingsdugnad

Taler

Erna Solberg

Dato

18 april 2018

Omstendigheter

NHO Arbeid & Inkluderings fagkonferanse

1 Kjære alle sammen, det er hyggelig å være her.

Det er et viktig tema som diskuteres her i dag: nemlig at alt for mange står utenfor arbeidslivet.

5

Det viktigste budskapet fra regjeringsforhandlingene på Jeløy er å få flere i arbeid.

Omtrent 1 av 5 i alderen 20 til 64 år, er ikke i arbeid.

10

Og ifølge en ny rapport fra OECD, er nesten 1 av 10 unge under 30 år verken i jobb, utdanning eller opplæring. De er såkalte NEETs.

Selv om dette er lavt sammenliknet med mange andre land, er vi bekymret over de som blir gående lenge uten aktivitet.

15

Og mens NEET-ere i mange andre land er arbeidssøkere, er en større andel av NEET-erne hos oss inaktive.

20 De har økt risiko for å måtte leve av trygd og stønader resten av livet.

Derfor er sårbar ungdom en gruppe vi prioriterer.

Men selv om vi har innført en rekke tiltak for å styrke kvaliteten i utdanningen, og iverksatt en ungdomsinnsats, er vi ikke i mål.

25

OECD peker på flere utfordringer, og har gitt oss nyttige innspill.

Vår evne til å skape gode og lønnsomme arbeidsplasser og få flere i arbeid, vil være avgjørende for hvilke velferdsordninger vi vil ha råd til i fremtiden.

35 Høy sysselsetting er bra for norsk økonomi.

Men det er også et mål som vil ha direkte betydning for hver og én av oss.

40 Tenk å havne nederst i bunken hver gang du søker en jobb. Tenk å aldri bli innkalt til et intervju.

Tenk om drømmen om å stå på egne ben, og leve av egen inntekt føles helt uoppnåelig.

45 Tenk å være den ingen trenger...

Dette er virkeligheten for mange mennesker.

50 Mange som står utenfor arbeidslivet drømmer om å få bidra, bare de får sjansen.

Den muligheten vil vi at de skal ha.

55 Og vi skal tenke stort. Fordi potensialet er stort.

Vi gjør ikke dette for å være snille.

60 Vi gjør dette fordi det er sløsing med ressurser og talenter at mange mennesker som ønsker å arbeide i stedet må leve av trygd.

I tillegg går samfunnet glipp av verdifull arbeidskraft, og inntekter til fellesskapet.

Nå ser vi at den økonomiske veksten tar seg opp, og sysselsettingen øker.

Andelen sysselsatte falt gjennom 2016, men stabiliserte seg og begynte å øke utover i 2017.

70

Men selv om det er bedre tider nå, er det ikke nødvendigvis enklere å komme i jobb om du har hull i CVen, eller nedsatt arbeidsevne.

Utfordringene er ulike.

75

Noen blir ikke innkalt til et eneste jobbintervju fordi de ikke har fullført videregående skole.

Andre sliter med psykiske problemer og trenger kanskje litt ekstra tilrettelegging.

80

Eller det kan være en innvandre som sliter med språket.

Mennesker som har gått fra tiltak til tiltak. Men som ennå ikke har fått tilbud om fast jobb.

85

Et viktig fellestrekk blant de som står utenfor arbeidslivet er lav kompetanse, dårlig helse, eller kompetanse som ikke passer med arbeidslivets behov.

90 Det er viktig at vi fanger opp slike problemer.

Vi må hindre at folk som kan og vil jobbe, blir varige mottakere av ytelser fra Nav.

95 De må heller få bedre oppfølging, og hjelp til å komme i arbeid.

*

Å få flere folk i arbeid, handler mye om å kvalifisere folk til arbeid.

100

Konkurransen om ledige stillinger i yrker som ikke krever høyere utdanning har økt.

Det er flere om beinet - og det er færre ufaglærte stillinger å søke på enn tidligere.

105

Det henger sammen med den teknologiske utviklingen og digitaliseringen.

110 Har du ikke kunnskaper og ferdigheter som arbeidslivet etterspør, faller du lett utenfor.

Vårt mål er at ingen skal gå ut på dato.

115 Å kvalifisere folk blir derfor en stadig viktigere oppgave om vi skal lykkes med å inkludere flere, og skape gode levekår og like muligheter for alle. Vi trenger mer skreddersøm.

Noen trenger opplæring. Andre trenger omskolering.

120

Her har vi allerede tatt viktige grep.

I stortingsmeldingen «Fra utenforskap til ny sjanse» (2015-16) ligger det flere viktige tiltak:

125

- Utvikle verktøy for å kartlegge grunnleggende ferdigheter.
- Utvikle et nettbasert lavterskeltilbud for voksne med svake grunnleggende ferdigheter.
- Gjennomføre forsøk med forberedende voksenopplæring, inkludert utvikling
- 130 av nye læreplaner og moduler som er tilpasset voksne - også voksne med et annet morsmål enn norsk.
- Utvikle opplæringen i NAV ved å gi et bedre kurstilbud i grunnleggende ferdigheter.
- Gjennomføre forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne i lærefag
- 135 innenfor utvalgte yrkesfaglige utdanningsprogrammer.
- Styrke tilbudet til arbeidssøkere gjennom et 2-årig yrkesrettet opplæringstiltak for personer over 19 år med svake grunnleggende ferdigheter, og som står uten rett til videregående opplæring etter opplæringsloven.
- Senke aldersgrensen fra 26 år til 22 år for utdanning som arbeidsmarkedstiltak
- 140 for personer med nedsatt arbeidsevne.

I tillegg har flere fått rett til videregående opplæring.

Vi jobber nå med å gjennomgå struktur og innhold i den videregående

opplæringen, og i større grad tilpasse opplæringstilbudet til voksne.

Et utvalg vurderer spørsmål om finansiering og livsopphold.

- 150 Vi har også nedsatt et eget kompetansebehovsutvalg. Vi håper det vil gi oss grunnlag for bedre samsvar mellom arbeidslivets kompetansebehov og kompetansen vi som befolkning kan tilby.

*

155

Rekruttering er en alvorlig og viktig prosess for arbeidsgivere.

Det kan få store konsekvenser om de rekrutterer feil.

- 160 Mange arbeidsgivere opplever det som en risiko å ansette mennesker med hull i CVen eller nedsatt arbeidsevne.

De er usikre på hva de kan forvente.

- 165 Denne usikkerheten må vi ta på alvor.

Arbeidsgivere må være trygge på at de får den rette kandidaten uten for mye plunder og heft.

- 170 Samtidig er vi helt avhengige av at flere arbeidsgivere åpner dørene for mennesker som kan og vil jobbe, men som kanskje ikke kan dokumentere dette godt. Og vi trenger flere arbeidsgivere som forplikter seg til å gi folk fast jobb.

- 175 Ett sted må man begynne, hvis man skal få fotfeste i arbeidslivet. Noen må ta sjansen.

Derfor vil vi bidra til å motivere arbeidsgivere til å ansette mennesker som ikke har en strømlinjeformet CV.

- 180 Mulighetene finnes:

Mange arbeidsgivere har behov for arbeidskraft, og oppgir at de ønsker å ta et større samfunnsansvar.

Da er det et paradoks at det samtidig står mennesker utenfor arbeidslivet som vil jobbe, bare de får sjansen.

Jeg tror løsningen er å ta utgangspunkt i bedriftenes behov for kompetanse og arbeidskraft.

I tillegg må vi sørge for at arbeidsgivere og arbeidstakere som matcher, lettere kan finne hverandre på en trygg og god måte, og at de får god oppfølging.

*

Nettopp denne strategien har vist seg å være vellykket for NHO-prosjektet "Ringer i Vannet", som kan vise til lovende resultater.

Årlig formidles 600 mennesker ut i arbeid - mennesker som ellers kanskje ville vært henvist til trygd.

Men i den store debatten om utenforskap, blir dette lite.

Tenk hva potensialet er!

Over halvparten av arbeidsgiverne sier at de ikke ville rekruttert kandidatene om det ikke hadde vært for Ringer i Vannet. Det er tankevekkende.

Gjennom Ringer i Vannet får arbeidsgiver og ansatt tilbud om tett oppfølging både før, under og etter ansettelsen.

De vet alltid hvor de skal henvende seg dersom det oppstår problemer.

Og samtidig tar de seg tid til å gjøre begge parter trygge på at dette kan fungere over tid.

Det er slike ting vi vil gjøre mer av:

Regjeringen står klar med bidrag som lønnstilskudd for å dekke opp for det midlertidige gapet som oppstår mellom kostnader og produktivitet.

225 Vi står også klare med bidrag til mentor-ordninger for å sikre oppfølging av arbeidstaker og arbeidsgiver.

Vi må lage ulike modeller for ulike utfordringer.

*

230

Å inkludere flere mennesker i arbeidslivet er ikke en oppgave offentlige myndigheter kan gjøre alene.

235 Derfor vil regjeringen invitere hele samfunnet til en inkluderingsdugnad - en felles innsats for å få flere i jobb - særlig de som står lengst unna arbeidslivet.

Målet er ikke å få flest mulig inn på tiltak.

240 Målet er å få flest mulig inn i faste, trygge jobber - i det ordinære arbeidslivet.

Vi vil invitere arbeidsgivere, frivillige organisasjoner, bemanningsbransjen, attføringsbedrifter, sosiale entreprenører, partene i arbeidslivet, og ikke minst de som selv står på utsiden, til å bidra i dugnaden.

245 Og vi trenger fagfolk som dere, som har inngående kunnskap om arbeidsinkludering, og hvordan vi kan skape gode arbeidsplasser for dem som står lengst unna arbeidsmarkedet.

*

250

Det er ikke bare arbeidsgiverne som trenger trygge rammer når de ansetter.

Også de som skal ut i arbeidslivet trenger trygge rammer og god oppfølging.

255 Ofte kan det handle om å bidra til å gi mennesker mestringsfølelse og troen på seg selv.

De aller fleste kan arbeide, om de finner den riktige jobben, og får den riktige støtten.

260

Mange arbeidsgivere kan fortelle at når de gir de ansatte tillit, får de dedikerte,

stolte og lojale ansatte tilbake.

265 Dere gir mange mennesker som står lengst unna arbeidslivet en ny start på livet,
og nye muligheter.

De får et sted å bli verdsatt og anerkjent.

270 Et sted å bli synlig.

Et sted å høre til, sammen med andre.

For en jobb betyr så mye mer enn å tjene penger.

275

For et par måneder siden møtte jeg Terje Mathisen.

Det var et møte som gjorde inntrykk.

280 Terje har gått fra arbeidstrening på PS:hotell til fulltidsansatt som teknisk
assistent på Scandic Helsfyr.

Hver morgen møter han på jobb, gjennomfører sine arbeidsoppgaver, og betaler
sin skatt.

285

Slik har det ikke alltid vært.

Før bodde han på gaten.

290 Han har lagt bak seg mange år som rusmisbruker.

Bare han vet hva det har kostet.

Terje pekte på noe grunnleggende viktig.

295

Han sa dette om arbeidsgiveren sin:

"De behandler deg som et menneske.

300 Da yter du litt ekstra selv, og viser at det går an."

Jeg synes det er godt sagt.

305 Og det går rett i kjernen på hva det handler om.

Mennesker som blir gitt tillit, tar også ansvar.

Jeg ønsker meg flere arbeidsgivere som dette.

310

Som ser menneskene.

Som ser mulighetene.

315 Ringer i vannet når ut til NHO-bedriftene. Vi trenger å nå ut til HELE bedrifts-Norge, slik at vi kan få enda flere i jobb.

*

320 Og så er det noe som heter å feie for egen dør.

Staten har ikke alltid vært noe eksempel til etterfølgelse når det gjelder å ansette de som strever med å komme inn i arbeidslivet. Her vil jeg ta grep.

325 Regjeringen har satt som mål at 5 prosent av de nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne, eller hull i CVen.

Mitt håp er at dette skal gi enda flere en sjanse til å få den jobben de ønsker seg.

330 *

Inkluderingsdugnaden omfatter eller berører mange pågående prosesser, på tvers av ulike sektorer, og er fortsatt i støpeskjeen.

335 Det gjelder blant annet forhandlinger om en eventuelt ny IA-avtale, og en ny strategi for integreringsarbeidet, og for funksjonshemmedes rettigheter.

Vi har også nedsatt et sysselsettingsutvalg og et kompetansepolitisk råd.

Alle disse prosessene skal gjøre oss bedre til å inkludere flere i arbeidslivet!

*

345 Menneskers liv er ikke oppdelt i sektorer og forvaltningsnivåer. Vi er unike, komplekse individer, og ofte har vi sammensatte behov.

Derfor er det viktig at vi sikrer at ressursbruken i de ulike sektorene blir mest mulig effektiv og målrettet.

350

Vi må se på hvordan vi kan tilby gode tjenester og skreddersøm.

Dette stiller store krav til samarbeid mellom ulike sektorer.

355 Og det krever kjennskap til hverandres kompetanse og virkemidler.

Men det skal vi klare!

*

360

Utover våren vil regjeringen invitere til flere innspillsmøter.

Ikke minst ønsker vi gode innspill fra dere om hvor "skoen trykker", og hva dere trenger for å lykkes bedre med arbeidsinkludering.

365

Men vi ønsker også å vite hva dere vil bringe inn i dugnadsarbeidet, og hvordan dere kan gjøre jobben enda bedre.

*

370

Om vi ikke lykkes, kan vi risikere en negativ utvikling ingen er tjent med.

Det største skillet i samfunnet går mellom de som har jobb og de som ikke har jobb.

375

Det å være selvforsørget og leve av egen inntekt er utrolig viktig. Det handler om menneskers mulighet til å skape sin egen fremtid.

380 Utenforskap øker risikoen for større sosiale forskjeller, integreringsutfordringer,
og problemer med å beholde de gode velferdsordningene som vi er så stolte av.

Lykkes vi, vil vi få høyere verdiskaping for samfunnet og bedre velferd for alle.

385 Dere er herved invitert til å bidra i dugnaden for et mer bærekraftig
velferdssamfunn.

Takk for oppmerksomheten.

390

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Arbeidsliv, Arbeidsløshet, Inkludering

395

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/behov-for-en-inkluderingsdugnad>

400

405

410

415